

Gróf Klebelsberg Kunó posthumus írása a vidéki városok sorsáról

Klebelsberg Kunó özvegyének levele a Délmagyarországhoz

A Délmagyarország karácsonyi számának hosszú évek óta ünnepi eseménye volt gróf Klebelsberg Kuno mondanivalója Szeged sorsáról, fejlődéséről, jövőjéről. A volt kultuszminiszter, Szeged jövőjének lelkes tűzű követője gyakran kereste fel a *Délmagyarország* hasábjain Szeged nyilvánosságát; széles látókörű, európai kulturájú, átfogó tudású és álmodni is tudó cikkei mindig különleges érdeklődést és felfokozott figyelmet keltettek. Máskor, ha cikkírára nem jutott idő, gyakran és kitüntető szeretettel fogadta a *Délmagyarország* munkatársát minisztériumának dolgozószobájában, hosszú parlamenti sétákon, vagy hidegkúti kúriájának pompás könyvtárszobájában és részletes, nagy gondot felépített nyilatkozatában beszélt Szeged és a magyar vidék legaktuálisabb kérdéseiről, legújabb megvalósításra váró terveiről. Cikkeiben és nyilatkozataiban jelölte meg azokat a vonalakat, amelyekből sokszor és nemsokára maradandó alkotások születtek.

Most van az első karácsony, mióta a harmadik Szeged összeforrott Klebelsberggel, hogy a karácsony előtti megszokott látogatás elmarad. El kell hogy maradjon, mert azóta Klebelsberg Kunó véglegesen lekötözött Szegedre, a fogadalmi templom kriptájába, a Templom-tér szívébe, amelyről annyit álmodott és amelyet oly lelkesen szeretett. A *Délmagyarország* ezen a karácsonyon Klebelsberg Kuno özvegyét kereste fel. A kegyelmes asszony elhárította magát a nyilvánosságot és a beszélgetés helyett elküldötte a Délmagyarországnak — gróf Klebelsberg Kuno egyik hátrahagyott írását.

Klebelsberg Kunó özvegye

az alábbi levelet intézte a *Délmagyarország* fellelős szerkesztőjéhez:

Pesthidegkut, 1932 december 19.

Kedves Szerkesztő Ur!

Nagyon köszönöm megtisztelő fölszólítását, hogy lapja karácsonyi száma részére mondjak valamit. De megkérem, engedjék meg, hogy szerényen kitérjek óhajuk teljesítése elől, ahogy még eddig mindig kiírtam mindennemű nyilvános megnyilatkozás elől. De nem is tudna most már ez a csendes, és szomorú ház hű képet adni az ő mindig kedves és sohasem csüggedő egyéniségéről. Meg kell azonban mondanom, hogy különösen sajnálom, hogy éppen

a Délmagyarországnak nem teljesíthetem kívánságát, amely lapot az én jó uram olyan sokra tartott és amely olyan derekasan és hűen támogatja most is az ő nemes törekvéseit.

Találtam azonban szegény férjem hátrahagyott írásai között egy kis töredéket, melyet az 1930. népszámlálás adatai átnézése után vetett papírra. Mellékelve szívesen bocsátom rendelkezésükre. Mindenesetre megmutatja, mennyire szíven hordta a magyar vidéki városok sorsát s mennyire aggodott s figyelte boldogulásukat.

Öszinte üdvözlétei:
Klebelsberg Kunóné.

A posthumus kézirat

amely világosan és hűen visszatükrözi Klebelsberg Kunó nagy koncepciókat átfogó, örökösen dolgozó szellemét, a következőket mondja:

— Sokszor hajlom az ország térképe és központi statisztikai hivatalunk táblázatai fölé és nézem a nemzet területi megoszlását a csonka hazában. 8.683.740 lelket tevő össznépességünkben nem kevesebb mint 1.420.553 fő esik Nagybudapest területére, kint pedig hitbizományoktól és más nagybirtokoktól szorongatott falvak, meg ki nem elégítő módon fejlődő, vagy éppen hanyatló városok.

— Törvényhatósági városaink közül az ötvenezres Győr lakossága alig szaporodott, a hatvanezres Hódmezővásárhely meg éppen 746 lélekkel fogyott. Ha pedig megyei városainkat és a 10.000-nél több lakossal bíró községeink statisztikáját szemléljük, még sötétebb a kép, amely elénk tárul. Ezek sorában Esztergom vesztesége a lefolyt évtizedben 603, Hajduszentmihály 693, Jászberény 2097, Kalocsáé 455, Makóé 1327, Nagykőrös 117, Sátoraljaújtelep 2731, Zalaegerszeg 139, Battonyáé 1026, Dunaföldváré 383, Kunhegyesé 96, Kunszentmártoné 201, Mór 481, Paksé 219. Valójában szomorú lista.

— Saját lelkiismeretem nyugodt. Engem

és-szüldőkön, ahogy a tudás fája alatt ozsonnáznak. — Ha már loptak, akkor mért nem szöttek több almát, volt ott ólég.

— No, — védem az őseket, — ezzel az eggyel is nagyon megharagították a jó Istent.

Ferenc rám mosolyodik

— Nem haragudott az olyan nagyon, csak úgy, ahogy te szoktál.

Attól tartok, Ferenc nem egészen jól van tájékozva. Már nem énfelőlem, hanem a Jehova felől.

— Mondd el csak, mit tudsz te erről?

Ferenc talpra ugrik és felel.

— És a jó Isten... és a jó Isten azt mondta Évának: sok kis erőköd lössz és sok fájdalom a rossz kis gyerekekkel. Adámnak pedig azt mondta: addig mindig verejteközöl, míg el nem válsz, mert porból lettél és porrá leszel.

Hm. A válás, mint paradicsomi konstitúció.

— Aztán elváltak?

— A, dehogyan, csak felöltöztek. Hiszön látod a képen.

— Mást is látok én itt.

— Igón, az az arkangyal, a Gáblér. Egy nagy tüzes karddal ajtót vágott a falba és azon kikergette a két gonoszlelőt. A jó Isten pedig nézett, nézett utánuk csöndesen, aztán mögcsóválta a fejét és azt mondta: még ez egyszer mögcsóváljak nektek, de többet ne rosszakodjatok.

Biztosítom róla, hogy Adám aztán nagyon jól viselte magát és holtig szégyelte, hogy a csutka megakadt a torkán.

— Ez ni. — mutatom neki tulajdon gégem fejét, mint Adám örököse.

Megtapogattja a maga kis torkát és meghökkenve mondja:

— Nekem nincs olyanom.

De hamar észbekap és fölragyog az öröm a szemében.

— De nekem nem is lössz, apapa!

Nem vagyok benne egészen bizonyos. Kicsit kételkedve kérdezem.

— Miért? Te nem eszel több almát?

— Dehogyan. Csak én a csutkáját nem öszöm mög. Nekiadom Möttyének. És mondd csak, hát Eva? Az se rosszakodott többet?

Igen komoly gyanakvás van a hangjában. Én is némi bizonytalansággal felelek.

— Eva? Nem... nem hiszem.

— Mit nem hiszel? Rosszakodott, vagy nem? Sikerül olyan választ találnom, amely magamat is megnyugtat.

— Nem rosszakodott, tudod, mert az ördög nem csábította többet. Ennélfogva ezután egész életét a gyermeknevelésnek szentelte.

Ferenc arca elárulja, hogy a gyermeknevelést nem tartja nagyon szimpatikus foglalkozásnak. Csufolódo fintorral mondja:

— No a Káint öléig rosszul nevelte. Ugy agyonütötte a kis testvérét, hogy a vére föllátszott az égbe a jó Istenhez.

Összeráncolt homlokával és haragtól tüzelő szemmel nézte a gyilkos bunkót. Nem aianlanám Káinnak, hogy most a közelünkbe kerüljön.

— Csak attól félek, — simogatja meg a kép sarkában meglapuló nyáját, hogy a szögény kis Ábelkának a bárányait mégis csak elvötte az a komisz Káin. Ugyan ittea nagyon szalad a jó Isten elül...

Nem mondhatom meg neki, hogy Káin halhatatlan és az egész történelem nem egyéb, mint hogy Káin agyonveri Ábelt és elszedi a bárányait és a kis testvér vére nem mindig látszik fel az égbe.

Karácsonyra

Standard
radió
vásároljon

az 1930. népszámlálás adatai nem értek meg-
lepetésszerűen, én a 20-as évek folyamán
az országban tett gyakori utjaim alkal-
mával a baj kialakulását közvetlenül a
helyszínen láttam és a napilapok hasá-
bjain megjelent cikkeimben és könyveim-
ben ismételtén vészlelet adtam. Nem hall-
gattak rám, sőt decentralizációs irányza-
tomért gyakori támadásban volt részem.

A helyzet oly komoly, hogy a magyar
vidéki városi ügy Sédánjáról lehet beszélni.
S ami még nyugtalanítóbb, a hanyatlás,
a sorvasztás erői fokozódó erővel hatnak
tovább.

Széchenyi Mozi

Vasárnap, december hó 25-én

Az elveszett ember.

(Egy halott harca az élőkkel.)

Főszereplők:

Werner Krauss, Helene Thimig
és Mária Bará.

Hétfőn, kedden és szerdán, december 26, 27 és 28

Zágon István világhírű vígjátéka

Szegény leányt nem lehet elvenni.

Főszereplők:

Renate Müller, Hermann Thimig,
Szóke Szakáll és Fritz Grünbaum.

Előadások: szombatnapon 3, 5, 7, 9
hétköznapon 5, 7, 9 órákor.

Deszkát, épülettűt, tűzifát, szenet kokszt

ajánl, házhoz szállítva is
STERNBURG ZOLTÁN
épület- és tüzelőanyagkereskedő
Rákóczi tér, (Méry és Török uccák sarkán). Telefon 32-57